

ANDY CROUCH

Făuritori de
CULTURĂ

Recuperarea vocației noastre de a crea

Traducere de Dana Sisoev

CUPRINS

Prefață la ediția în limba română: Omul și vocația sa culturală	11
Prefața autorului	21
Introducere	25

Partea întâi: Cultura

1. Orizonturile posibilului	33
2. Lumi culturale	53
3. Demolări, tehnologie și schimbare	65
4. Cultivare și creație	81
5. Gesturi și posturi	95

Partea a doua: Evanghelia

6. Grădina și orașul	119
Interludiu	137
7. Cel mai mic dintre popoare	141
8. Isus ca făuritor al culturii	155
9. De la Cincizecime	169
10. ... la Apocalipsa	181
11. Gloriosul imposibil	197

Partea a treia: Chemarea

12. De ce nu putem schimba lumea	209
13. Urmele lui Dumnezeu	225
14. Puterea	239
15. Comunitatea	259
16. Harul	271
Post-scriptum	287
Postfață	293
Mulțumiri	311
Întrebări pentru reflecție și discuție	315
Note și lecturi suplimentare	329
Index	339
Despre Andy Crouch	343

INTRODUCERE

Esența copilăriei este inocența. Esența tinereții este conștientizarea. Esența maturității este responsabilitatea. Această carte se adresează oamenilor și unei comunități creștine aflate în pragul responsabilității culturale.

De câteva decenii încoace, multe dintre cele mai dinamice expresii ale creștinismului american au fost lucrările de tineret ... chiar și atunci când păreau să îi slujească pe adulți. Scopul nostru, la fel ca al multor adolescenți conectați la tehnologie din zilele noastre, a fost conștientizarea culturală. Am făcut cel mai mare compliment posibil culturii din jurul nostru: am studiat-o atent și am imitat-o adesea. Am petrecut nenumărate ore (deseori plăcute!) de „implicare culturală” – căutând, cu un succes surprinzător, semnele lui Dumnezeu de speranță în lumea din afara bisericii, dar și găsind, cu o frecvență deprimantă, semne ale goliciunii trainice a aceleiași lumi. Într-adevăr, dorința de a ne implica și ocupa de cultură – de a o asculta, de a învăța din ea și de a o ratifica, criticând-o în același timp – este una dintre cele mai pline de speranță evoluții din ultimele decenii.

Lucrările noastre de tineret au avut un succes uimitor. Mulți dintre cei mai influenți lideri ai mișcării evanghelice și-au început cariera în cadrul unor organizații para-bisericești precum *Youth for Christ*, *Campus Crusade for Christ*, *Youth Specialties*, *InterVarsity Christian Fellowship* și multe altele. Unele dintre cele mai proeminente biserici americane au început literalmente ca grupuri de tineri. În ultimii ani, a avut loc un val de evenimente destinate studenților și tinerilor adulți ce au combinat

o credință creștină aprinsă cu fluența în limbajul unei culturi saturată de mass-media a tinerilor de astăzi (și au fost însoțite de bugetele mari de producție specifice evenimentelor mass-media), precum și apariția unor biserici care par să își culeagă seria de predici din fiecare lună direct de pe YouTube și BoxOfficeMojo.com. Sunt cine sunt datorită unor slujiri relevante din punct de vedere cultural ca acestea – și eu am petrecut cincisprezece ani slujind în astfel de contexte.

Dar ce se întâmplă după lucrarea de tineret? Ce înseamnă să fii nu doar conștient din punct de vedere cultural, ci și responsabil din punct de vedere cultural? Nu doar consumator de cultură sau un critic al culturii, ci creator de cultură? Conștientizarea noastră culturală recent recâștigată înseamnă că nu ne mulțumim, așa cum vor fi făcut generațiile anterioare, cu separarea credinței de activitățile noastre „lumești”. Vrem ca viețile noastre, ca întreaga noastră viață, să conteze pentru Evanghelie. Dar ce înseamnă acest lucru, mai exact?

Această carte este o încercare de a-i îndruma pe colegii mei creștini spre direcții noi, dar și foarte vechi, în înțelegerea chemării pe care o avem în domeniul culturii. Sper să ne ofere un nou vocabular, o nouă poveste și un nou set de întrebări.

În primul rând, un nou vocabular, deoarece modurile noastre de a vorbi despre cultură – cum funcționează, cum se schimbă, cum ne influențează și ce sperăm de la ea – de multe ori nu ne sunt de niciun folos. Vorbim despre „cultură”, la singular, deși aceasta este întotdeauna la plural, „culturi”: pline de diversitate, varietate și istorie. Mai vorbim despre cultură ca și cum ar fi, în primul rând, un set de idei, când ea este, în primul rând, un set de bunuri tangibile. Vorbim despre „implicare”, „impact” și „transformarea culturii” când oamenii care studiază cel mai atent cultura tind să sublinieze cât de mult suntem noi, de fapt, transformați de ea. Dacă vrem să fim agenți responsabili în mijlocul culturii, trebuie să învățăm noi modalități de a vorbi despre ceea ce facem.

Bineînțeles că puțin din ceea ce vă ofer în această carte este cu adevărat ceva nou. În prima secțiune am împrumutat foarte mult din domeniul sociologiei, care a dezvoltat un sistem impunător pentru înțelegerea celui mai caracteristic și complex fenomen uman. (Criticul literar Terry Eagleton observă, deloc liniștitor, că însăși *cultura* a fost desemnată al doilea cel mai complicat cuvânt din limba engleză¹, după *natură*.) Majoritatea scrierilor fundamentale din sociologie, din păcate pentru noi, americanii de rând, poartă amprenta inconfundabilă a limbii germane în care au fost formulate pentru prima dată ideile lor

centrale. Încercând să traduc limbajul specialiștilor, am pășit entuziast prin grădinile bine îngrijite ale mai multor savanți, care vor privi, fără îndoială, cu groază la încercările mele de simplificare. Mai ales sociologii care sunt citați în notele textului și apreciați în secțiunea de mulțumiri ar trebui să fie absolviți de orice responsabilitate pentru stângăcia mea. Totuși, sper că am surprins unele dintre ideile esențiale de care creștinii au nevoie pentru a fi mai atenți și mai creativi în lume.

În cea de-a doua secțiune voi oferi un nou mod de a citi o poveste foarte veche: povestea culturii, așa cum este ea spusă pe paginile Scripturii, de la primele sale capitole până la finalul ei surprinzător.

Până de curând, creștinii păreau să fi uitat cum să spună narațiunea Scripturii ca pe o relatare care este atât o dezvoltare autentică a prezenței lui Dumnezeu în lume, cât și un artefact profund cultural, ce se intersectează din nou și din nou cu realități istorice concrete. Creștinii liberali, îndrăgostiți de metoda istorico-critică, surpat cum nu se putea mai bine aserțiunile Scripturii în baza contextului său cultural, în timp ce creștinii evanghelici au ignorat cu brio importul de cultură existent pe paginile Scripturii, în preocuparea lor de a-i apăra inspirația divină.

Nu sunt nicidecum primul scriitor din ultimii ani care recuperează un mod cultural de a citi Vestea Bună. Credem că redescoperirea contextului cultural al Evangheliei nu împiedică cu nimic ca aceasta să fie o veste bună venită de sus, de dinainte și de dincolo de noi, căci este chiar cheia ce face ca Evanghelia să fie pe deplin o veste bună pentru noi. Cel mai mult am beneficiat de pe urma numeroșilor gânditori din comunitatea reformată, care au urmat apelul omului de stat olandez Abraham Kuyper² la responsabilitate culturală creștină. Am încercat să dau credit unui eșantion reprezentativ dintre ei în notele lucrării, dar simplificările mele vor fi mult prea evidente pentru cei care au făcut mai multe pelerinaje la Geneva și Grand Rapids decât mine.

La final, doresc să ofer un nou set de întrebări despre chemarea noastră. Ce anume suntem chemați să facem în lume? Suntem chemați să „transformăm cultura” sau să „schimbăm lumea”? Dacă am fost chemați să fim creatori de cultură, de unde să începem? Ce facem în privința puterii, cea mai dificilă dintre toate realitățile culturale, și a distribuției sale inevitabil inegale?

Cititorii care caută șapte pași ușori către influența culturală vor trebui să caute în altă parte, pentru că eu cred că nimic din ce este durabil nu este ușor de făcut. Ceea ce avem cel mai mult de învățat despre a fi creatori de cultură este chiar lucrul pe care noi, ființele umane, îl găsim cel mai greu de învățat: totul despre chemarea noastră, de la început

până la sfârșit, este un dar. Lucrul de care avem cea mai mare nevoie în timpurile noastre sunt creștinii cu adevărat serioși în privința cultivării și creării, dar care să trăiască această seriozitate în mod natural – care nu încearcă cu disperare să schimbe lumea, dar se trezesc în fiecare dimineață dornici să creeze.

Cel mai rău lucru pe care l-am putea face ar fi să urmărim acel sfat familiar de a ne „ruga ca și cum totul ar depinde de Dumnezeu și de a lucra ca și cum totul ar depinde de noi”. Mai degrabă, trebuie să devenim oamenii care lucrează ca și cum totul ar depinde de Dumnezeu – pentru că așa este și pentru că aceasta este cea mai bună veste posibilă. Noi lucrăm pentru, ba chiar prin viața și puterea unui Creator, Răscumpărător și Susținător plin de har și cu resurse infinite. Trebuie să ne cunoaștem pe noi înșine suficient de bine pentru ca gândul că, de fapt, totul ar putea depinde de noi să ne împingă direct la post și rugăciune fierbinte. Sunt recunoscător că, în crearea micului bun cultural care este această carte, am gustat atât acest tip de muncă, cât și acest tip de rugăciune.

Sper că majoritatea celor care vor citi această carte o vor citi împreună cu altcineva. Unul dintre cele mai misterioase și mai frumoase lucruri despre cultură este faptul că ea trebuie împărtășită. Pot să merg singur în sălbăticie și, din când în când, ar trebui să o fac. Dar nu sunt niciodată singur în cultură. Sunt întotdeauna însoțit de cei care au creat-o înaintea mea și o împărtășesc cu mine și niciodată nu pot scăpa cu adevărat de responsabilitatea pe care eu o am față de cei care vin după mine, ale căror orizonturi ale posibilului le voi mișca într-un fel sau altul, spre mai bine sau mai rău.

Sper ca grupuri de prieteni să citească această carte și să înceapă să își privească prietenia lor nu doar în termenii unei tovărășii dintre niște indivizi compatibili, ci ca pe un potențial parteneriat în a transforma locurile în care trăiesc, studiază, lucrează și își duc traiul.

Sper ca familiile să citească această carte și să descopere că familia, care pare atât de ne semnificativă într-o epocă a tehnologiei și a celebrității, este încă inima culturii, locul principal în care cei mai mulți dintre noi suntem chemați să cultivăm și să creăm.

Sper ca bisericile să citească această carte și să aleagă calea riscantă de a recunoaște valoarea membrilor care nu intră în „slujire creștină cu normă întregă”, dar care Îl slujesc pe Cristos cu normă întregă în propria arenă a culturii.

Sper că cei care au o putere culturală evidentă vor citi această carte și vor descoperi scopul lui Dumnezeu pentru puterea lor; sper că acei care se simt mici și neglijați în această lume vor descoperi că Dumnezeu are ceva măreț pentru ei, că nu sunt uitați, ci se află chiar în centrul planului Său, sunt eroii surprinzătorului Său final de poveste.

S-ar putea crede că o carte despre cultură riscă să fie cumva o carte despre noi – despre ceea ce facem, despre ceea ce realizăm, despre ambițiile, visele și planurile noastre.

Sper că atunci când vei termina această carte vei fi descoperit că, în cele din urmă, cultura nu este despre noi, ci despre Dumnezeu.

PARTEA ÎNTÂI

CULTURA

ORIZONTURILE POSIBILULUI

Această carte abordează un subiect vast, așa că haideți să începem prin a vedea cât de vast este el cu adevărat.

Nu vorbim despre cultură doar în sensul a ceea ce fac oamenii „cultivați”, muzee de artă discrete și orchestre simfonice, deși arta și muzica, muzeele și orchestrele, precum și însăși ideea că unii oameni sunt „cultivați”, iar alții nu, toate fac parte dintr-o anumită cultură.

Nu vorbim despre cultură doar în sensul tendințelor, mofturilor și modelor pe care ni le pun înaintea cei care se autoproclamă experți în cultură, căutând să atragă întreaga atenție a publicului asupra ultimei celebrități cu un singur nume sau a celei mai recente tehnologii; deși celebritatea, tehnologia și experții fac parte dintr-o anumită cultură – cultura mass-media cu care interacționăm în fiecare zi.

Nu vorbim despre cultură doar în sensul de identitate etnică, colecția de practici, credințe și istorisiri ce creează un sentiment de distincție și mândrie sau, dimpotrivă, de eșec și rușine – sau poate un pic din ambele – într-o lume în care pluralismul cultural este afirmat pe scară largă și în care totuși realitățile dure ale istoriei fac ca unele culturi să fie mai egale decât altele. Înainte de a încheia, va trebui, într-adevăr, să luăm în considerare culturile noastre particulare, nu doar cultura în general. Dar nu acum.

Nu vorbim despre cultură nici măcar în sensul ideilor, valorilor și presupuzițiilor care guvernează societatea noastră, – așa cum este folosit acest termen în expresii precum „războaie culturale”, „cultura neîncrederii” sau „declinul culturii noastre” –, deși orice efort cultural

uman are, într-adevăr, în centrul său idei, valori și presupoziiții, iar faptul că le găsim acolo ne oferă câteva indicii despre semnificația ultimă a culturii. Nici nu vorbim despre competiția continuă din societățile democratice pentru promovarea unui set de idei, valori și presupoziiții în domeniul politicii și al legislației – deși legile sunt printre cele mai drastice moduri în care cultura este exprimată și aplicată.

Multe încercări de împăcare cu cultura, mai ales cele creștine, au eșuat din cauza faptului că au acordat prea multă atenție uneia dintre aceste categorii culturale. Cultura înaltă, cultura pop, cultura etnică, cultura politică – toate fac parte din ceea ce numim cultură și sunt demne de atenție, reflecție și reacție.

Dar cultura este mai mult decât oricare dintre aceste categorii. Iar pentru a înțelege cât de mult mai mult este ea cu adevărat, trebuie să explorăm mult mai adânc și departe în trecut, chiar la început. De fapt, trebuie să ne întoarcem la trei începuturi.

NAȘTEREA

Începe cu propriul tău început.

Ai apărut zbârcit și ud, mijind ochii, deranjat de lumină. Ai plâns cu o voce pițigăiată și slabă, luând înghițituri de aer nefamiliar, până când cineva te-a așezat lângă o bătaie de inimă pe care o știai mai bine decât pe a ta. Aproape de trupul cald al mamei tale, te-ai calmat și ai devenit alert. Ți-ai deschis ochii, simțind aerul de pe pielea ta, auzind sunete și voci pe care altădată le auzai ca prin ecou din leagănul tău acvatic; dar acum erau vii și distincte. Poate că ochii tăi au găsit chiar un chip și, recunoscând cumva semnificația ochilor, a nasului și a gurii, te-ai fixat pe el cu o atenție concentrată.

Un bebeluș uman este cea mai ciudată și minunată creatură din această lume. Niciun alt mamifer nu iese atât de neajutorat din pânțele, complet incapabil să se descurce în fața oportunităților și adversităților naturii. Cu toate acestea, nicio altă creatură nu deține posibilități atât de nelimitate. În vreme ce discuțiile despre natură și educație se poartă de secole și vor continua încă multă vreme de acum înainte, toată lumea este de acord că ființele umane vin pe lume pregătite pentru cultură.

Fără cultură – care, pentru un nou-născut, începe cu descoperirea relațiilor, găsindu-i pe mama și pe tata, și se continuă, în primii săi ani de viață, până la ceea ce este, din anumite puncte de vedere, cea mai extraordinară realizare umană: dobândirea limbajului – pur și simplu nu devenim nimic. Suntem programați doar să învățăm. Tot ce avem la început sunt numai posibilități.